

UNIVERZITA KARLOVA

Filozofická fakulta
Ústav románských studií
Bakalářská práce

Michaela Kopecká

Složený infinitiv ve španělštině a jeho české protějšky
Perfect infinitive in Spanish and its Czech counterparts

Vedoucí práce: Mgr. Adéla Smažíková

2024

Poděkování

Touto cestou bych ráda poděkovala vedoucí své bakalářské práce Mgr. Adéle Smažikové za její ochotnou spolupráci a cennou odbornou pomoc.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

.....

Michaela Kopecká

V Praze, dne 22.7.2024

Abstrakt

Tato práce zkoumá španělský složený infinitiv a jeho české protějšky. V teoretické části jsou představeny nefinitní slovesné formy, jejich funkce a rozdíly mezi gerundiem, participiem a infinitivem, následně jsou komentovány syntaktické funkce infinitivu ve větě, a poté samotný složený infinitiv. V závěru teoretické části jsou představeny inherentně retrospektivní polopredikační konstrukce. Praktická část obsahuje korpusovou analýzu jedné z nich, a to *después de* + složený infinitiv, v paralelním korpusu Intercorp, na základě které byla vytvořena překladová typologie, a ta následně porovnána s výsledky dané konstrukce s jednoduchým infinitivem. Došlo se ke zjištění, že hlavní překladové typy zahrnují časové vedlejší věty a nominalizaci infinitivu.

Klíčová slova: španělština, čeština, infinitiv, složený infinitiv, korpusová analýza

Abstract

This thesis discusses the Spanish compound infinitive and its Czech counterparts. The theoretical section introduces non-finite verb forms, their functions, the differences between gerunds, participles, and infinitives, and the syntactic functions of the infinitive in a sentence. It also covers the compound infinitive, concluding with an introduction to inherently retrospective semi-predicative constructions. The practical section includes a corpus analysis of one of these constructions, specifically "después de + compound infinitive," in the parallel corpus InterCorp. Based on this analysis, a translation typology was developed and compared with the results of the construction using the simple infinitive. The study found that the main translation types include temporal subordinate clauses and nominalization of the infinitive.

Key words: Spanish, Czech, infinitive, perfect infinitive, corpus analysis

Obsah

Úvod.....	8
1 Nefinitní slovesné formy	10
1.1 Podobnost nefinitních slovesných forem s jinými slovními druhy.....	11
1.1.1 Infinitiv a substantivum	11
1.2 Gerundium	13
1.3 Participium.....	14
2 Infinitiv	16
2.1 Alternace infinitivu a finitní slovesné formy	16
2.2 Syntaktické funkce infinitivu ve větě	17
1.1.1 Infinitiv jako podmět	18
1.1.2 Infinitiv jako jmenný přísudek.....	19
1.1.3 Infinitiv jako přímý nebo předložkou řízený předmět.....	19
1.1.4 Infinitiv jako přívlastek.....	20
1.1.5 Infinitiv jako příslovečné určení	21
2.3 Polopredikační klauzule.....	22
2.4 Složený infinitiv.....	24
3 Vyjadřování předčasnosti v češtině	27
3.1 Vedlejší věta časová uvozená spojkou.....	27
3.2 Přechodníky	29
3.3 Lexikální vyjádření předčasnosti	30
3.4 Slovesný vid.....	30
4 Praktická část – korpusová analýza	32
4.1 Korpus – ÚČNK Intercorp.....	32
4.2 Metodologie	32
4.3 Korpusová analýza českých protějšků polopredikační konstrukce <i>después de</i> s infinitivem.....	33
4.3.1 <i>Después de</i> + složený infinitiv.....	33

4.3.2	<i>Después de + jednoduchý infinitiv</i>	38
Závěr		43
Resumé v českém jazyce		45
Resumen en español.....		46
Bibliografie		47
Webové stránky		48

Úvod

Tato práce se zabývá španělským složeným infinitivem a jeho českými protějšky. Nejprve je nefinitní forma slovesa zařazena do širšího kontextu dané problematiky jak ve španělštině, tak i v češtině. Následně jsou výsledky překladových korpusových analýz inherentně retrospektivní polopredikační konstrukce s infinitivem porovnány mezi sebou i s jejich českými protějšky.

V teoretické části je obecně představen pojem nefinitních forem, je zde uvedena terminologie, otázka falešných nefinitních forem a základní poznatky ke gerundiu a participiu. Následně je rozebírán infinitiv jako takový a jeho různé syntaktické funkce ve větě. Poté je vysvětlen základní princip polopredikačních konstrukcí s důrazem na ty infinitivní. V neposlední řadě se zabýváme složeným infinitivem a jeho možným užitím, kdy se soustředíme na již zmíněné inherentně retrospektivní konstrukce s možnou alternací jednoduchého a složeného infinitivu. Následně jsou popsány možnosti vyjádření předčasnosti, které nabízí čeština a které budou stěžejní pro komentování výsledků korpusové analýzy.

V praktické části se zaměříme na konstrukci *después de* + infinitiv (jednoduchý i složený), tedy na polopredikační klauzuli s inherentně retrospektivním významem, a na její překladové protějšky v češtině. Tuto analýzu provádíme na korpusu InterCorp a na základě jazykového materiálu vytváříme typologii překladů. Tu následně porovnáme s překladovými výsledky korpusové analýzy dané konstrukce s jednoduchým infinitivem. Pro překladovou typologii zároveň využijeme poznatky o možnostech vyjádření předčasnosti češtinou.

K analýze složeného infinitivu jsme si zvolili inherentně retrospektivní polopredikační konstrukce právě z toho důvodu, že nabízí volnou alternaci mezi jednoduchým a složeným infinitivem, která nám dává možnost analyzovat odlišnosti mezi překlady do češtiny. Předpokládáme, že u obou variant bude nejčastější forma překladu pomocí vedlejší věty časové a že nebude zásadní rozdíl mezi jednoduchým a složeným infinitivem.

Stěžejní literaturou ve španělském jazyce nám byla *Nueva gramática de la lengua española* od Španělské královské akademie a publikace od Teresy Rodríguez Ramalle *Las formas no personales del verbo*. Z českých pak *Mluvnice současné španělštiny* od prof. Zavadila a prof. Čermáka, *Mluvnice češtiny 3, Skladba* od Františka Daneše, Zdeňka Hlavsy a Miroslava Grepla.

Pro korpusovou analýzu v praktické části jsme využili paralelní korpus Intercorp vytvořený Ústavem Českého národního korpusu (ÚČNK).

1 Nefinitní slovesné formy

Mezi nefinitní slovesné formy se řadí infinitiv (*infinitivo*), gerundium (*gerundio*) a participium (*participio*). To, co tyto formy spojuje, je jejich postavení na hraně slovesnosti, tedy to, že na rozdíl od finitního slovesa nevyjadřují základní predikační a aktualizační kategorie. Základními predikačními kategoriemi chápeme modus a čas a těmi aktualizačními osobu a číslo.¹

Tyto tři formy mají v různých gramatikách odlišné pojmenování. Nejobvyklejší jsou dva termíny, a to „formas no finitas del verbo“, který používá Andrés Bello² a který v překladu používají i čeští gramatikové³, a „formas no personales del verbo“, který užívá Ignacio Bosque⁴ nebo Juan Alcina Franch s Josém Manuelem Blecuou⁵.

Termín nefinitní slovesné formy („formas no finitas del verbo“) zdůrazňuje absenci predikačních kategorií. Procesy ale dokážou lexikálně pojmenovávat, proto se řadí mezi prostředky polopredikační, tzn. mají sice predikační sémantiku, postrádají však specifickou predikační formu.⁶

Termín neosobní slovesné formy („formas no personales del verbo“) naopak zdůrazňuje jejich jednotnou formu, tedy absenci aktualizačních kategorií.⁷

Dalšími označeními jsou např. „formas derivadas del verbo“ a „formas nominales del verbo“ (viz 1.1.1), které užívá Emilio Alarcos Llorach, nebo „verboides“ či „formas flexivas/flexionadas del verbo“.

Právě poslední ze zmíněných názvů bývají kritizovány. Označení „verboides“ odmítá Gili Gaya, který upozorňuje, že zakončení *-oide* (DRAE uvádí význam tohoto sufixu jako „parecido“⁸), které tyto formy mylně považuje za podobné slovesu, což je ale nepřesné,

¹ ZAVADIL, Bohumil a Petr ČERMÁK. *Mluvnice současné španělštiny: lingvisticky interpretační přístup*. Praha: Karolinum, 2021. s. 335-336.

² BELLO, Andrés a Amado ALONSO. *Gramática: Gramática de la lengua castellana destinada al uso de los americanos*. Caracas: Casa de Bello, 1995.

³ ZAVADIL, Bohumil a Petr ČERMÁK. *Mluvnice současné španělštiny: lingvisticky interpretační přístup*. Praha: Karolinum, 2021.

⁴ BOSQUE, Ignacio. *Las categorías gramaticales: relaciones y diferencias*. Madrid: Síntesis, 2007.

⁵ BLECUA PERDICES, Manuel a Juan ALCINA FRANCH. *Gramática española*. Barcelona: Ariel, 1994.

⁶ ZAVADIL, Bohumil a Petr ČERMÁK. *Mluvnice současné španělštiny: lingvisticky interpretační přístup*. Praha: Karolinum, 2021. s. 336.

⁷ BLECUA PERDICES, Manuel a Juan ALCINA FRANCH. *Gramática española*. Barcelona: Ariel, 1994. s. 740.

⁸ <https://dle.rae.es/-oide?m=form>

poněvadž se jedná o skutečné formy slovesa.⁹ Dalším problematickým názvem je „formas no flexionadas/flexivas“, protože i když neodráží slovesnou osobu (participium částečně), způsob a čas, všechny tři formy mají flektivní přípony (-r, -ndo, -do/a/os/as).¹⁰

1.1 Podobnost nefinitních slovesných forem s jinými slovními druhy

Nefinitní slovesné formy tedy stojí na hraně mezi slovesem a jinými slovními druhy – konkrétně infinitiv se substantivem, gerundium s adverbium a participium s adjektivem. V této kapitole představíme jednotlivé paralely mezi neosobními slovesnými formami a zmíněnými slovními druhy.

V první řadě ale dále rozvineme vlastnosti těchto forem shodné se slovesy. Všechny jsou odvozeny od stejných tvarů jako finitní formy. Všechny tři připouštějí rozvíjející větné členy a enklitická zájmena. Infinitiv s gerundiem dokonce tvoří obdobu základní syntaktické dvojice (spojení subjekt-predikát), kdy pojmenovávají původce děje, ale pouze polopredikačně. Zároveň připouštějí přímý předmět, pasivní tvary a vyjadřují relativní vztah současnosti nebo předčasnosti vůči finitnímu slovesu, a to díky jejich jednoduchým a složeným tvarům.¹¹

Zmíněné podobnosti se substantivy, adverbii a adjektivy vycházejí ze syntaktických kontextů, nikoli z vnitřních strukturálních vztahů mezi nimi.¹² V následujícím oddílu rozebíráme ony shody infinitivu se substantivem, gerundiu a participiu celkově se věnujeme v následujících podkapitolách 1.2 a 1.3.

1.1.1 Infinitiv a substantivum

Ono postavení infinitivu mezi slovesem a substantivem je tak znatelné, že existují případy, ve kterých se infinitiv ve větě chová jako jedno a v jiných jako druhé. V této podkapitole se věnujeme případům druhým.

Alarcos Llorach říká, že se infinitiv se substantivem shoduje v mnoha svých funkcích. Infinitiv sice postrádá aktualizační kategorie, ale jeho sufixy *-ar*, *-er*, *-ir* nesou stejné rysy jako singulár maskulina u substantiva. I proto v určitých kontextech připouští determinanty.¹³

⁹ GILI GAYA, Samuel. *Curso superior de sintaxis española*. Barcelona: Biblograf, 1980. s. 186-187.

¹⁰ RAE. *Nueva gramática de la lengua española. Morfología. Sintaxis*. Madrid: Espasa Libros, 2009. s. 1961.

¹¹ ZAVADIL, Bohumil a Petr ČERMÁK. *Mluvnice současné španělštiny: lingvisticky interpretační přístup*. Praha: Karolinum, 2021. s. 336.

¹² Ibid., s. 336.

¹³ ALARCOS LLORACH, Emilio. *Gramática de la lengua española*. Madrid: Espasa Calpe, 1999. s. 143.

Tím se dostáváme k teorii o tzv. „falsos infinitivos“ (falešné infinitivy), kdy by se sice nabízela varianta, že každý infinitiv lze použít, stejně jako substantivum, i v plurálu, ale jak uvádí autorka tohoto termínu, Varela Ortega¹⁴, jedná se pouze o skupinu určitých slov, která by měla morfológickou strukturu infinitivu, ve španělskéštině jsou již skutečnými substantivy, která tím pádem lze užívat i v plurálu. Jedná se skutečně o několik málo desítek případů, jako jsou například substantiva *hablar(es)*, *hacer(es)*, *poder(es)*, *saber(es)*, *ser(es)*.¹⁵ RAE tuto skupinu nazývá nominálními infinitivy lexikální povahy a uvádí, že termín „falsos infinitivos“ může být zavádějící, neboť tyto infinitivy mohou zastávat i funkci slovesa.¹⁶

Obecně infinitiv pojmenovává průběh procesu bezpříznakově, což mu dává určitou podobnost s deverbativními substantivy, tedy těmi odvozenými od sloves.

(1) *Amar es sufrir. X El amor es sufrimiento.*¹⁷

Pro ilustraci uvádíme tři věty, kdy první je tvořena tzv. polopredikační klauzulí s infinitivem (viz 2.2), ve druhé je infinitiv doprovázen determinanem a na první pohled působí jako substantivum a ve třetí je stejné sloveso použito ve finitním tvaru. Všechny tři věty nesou v podstatě stejný význam. Když se zaměříme na druhou větu, vidíme, že infinitiv je sice uvozen určitým členem, ale má podmět (*María*), je rozvinut příslovečným určením času a míry (*ayer* a *tanto*) a doplněn o komplement (*de dolor*). Chová se tedy stejně jako finitní sloveso ve třetí větě, tudíž se stále jedná o slovesný infinitiv.

(2) *Al quejarse María ayer tanto del dolor de estómago nos asustamos todos.*

El quejarse María ayer tanto del dolor de estómago nos asustó a todos.

*María se quejó ayer tanto del dolor de estómago que todos nos asustamos.*¹⁸

Nyní uvedeme příklady, kdy se infinitiv ve větě skutečně stává substantivním, a to díky možnosti užití různých determinantů (*el*, *su*, *este*), rozvinutí adjektivy/přívlastky (*incesante*,

¹⁴ VARELA ORTEGA, Soledad. (1979) Los infinitivos falsos. *Boletín de la Real Academia Española*, 59(218), 1979, s. 540. [online]. [cit. 2024-04-22]. Dostupné z:

https://apps.rae.es/brae_db_pdf/tomo_lxx/cxxviii/VarelaOrtega_529_551.pdf

¹⁵ GARCÍA NEGRONI, María Marta, Silvia RAMÍREZ GELBES. Formas no personales del verbo y argumentación. Acerca de los falsos infinitivos, falsos gerundios y falsos participios. *Letras De Hoje*, 46(1), 2011, s. 79. [online]. [cit. 2024-04-22]. Dostupné z:

<https://revistaseletronicas.pucrs.br/ojs/index.php/fale/article/view/9252>

¹⁶ RAE. *Nueva gramática de la lengua española. Morfología. Sintaxis*. Madrid: Espasa Libros, 2009. s. 1967.

¹⁷ ZAVADIL, Bohumil a Petr ČERMÁK. *Mluvnice současné španělskéštiny: lingvisticky interpretační přístup*. Praha: Karolinum, 2021. s. 336.

¹⁸ RODRÍGUEZ RAMALLE, Teresa. *Las formas no personales del verbo*. Madrid: Arco/Libros, 2008. s. 22.

continuo) a nutnosti uvést podmět po předložce (*de María*), stejně jako adverbium/příslůvečné určení (*de ayer*).

(3) *El incesante quejarse de María nos asustó a todos.*

*Su/Este continuo quejarse de ayer nos asustó a todos.*¹⁹

1.2 Gerundium

Gerundium je tvořené koncovkou *-ndo*, které v závislosti na slovesné třídě předchází hláska *-a-* nebo diftong *-ie-*. Tyto tvary stejně jako infinitiv postrádají aktualizační kategorie, a tudíž jsou neměnné.²⁰

Gerundium dává pojmenovanému procesu důraz na jeho průběh, tím se liší od infinitivu a participia, které popisují proces jako nedynamický.

(4) *La vi llorando. X La vi llorar. / La vi afligida.*

*Viděl jsem ji, jak pláče. X Viděl jsem ji plakat. / Viděl jsem ji zarmoucenou.*²¹

Stejně jako participium může tvořit tzv. sekundární predikaci, to znamená, že dvě věty, které jsou na sobě konstrukčně nezávislé, ale mají shodný podmět, dokážeme spojit v jednu, kdy jedno ze sloves bude ve tvaru gerundia. Sekundární predikace tedy znamená, že věta obsahuje více sloves, kdy každé z nich funguje jako samostatný predikát.

(5) *El muchacho llega a su casa. El muchacho silba.*

*El muchacho llega a su casa silbando.*²²

Obdobně jako infinitiv může i gerundium tvořit složený tvar (*gerundio compuesto*), který vyjadřuje relativní vztah předčasnosti vůči procesu finitního slovesa. Stejně tak připouští pasivní tvary.

(6) *Saliendo de casa, se cayó en la escalera. -> Habiendo salido de la casa, se cayó en la escalera.*

*Siendo observado por todos, se sentía mal. -> Habiendo sido observado por todos, se sentía mal.*²³

¹⁹ RODRÍGUEZ RAMALLE, Teresa. *Las formas no personales del verbo*. Madrid: Arco/Libros, 2008. s. 22-23.

²⁰ RAE. *Nueva gramática de la lengua española. Morfología. Sintaxis*. Madrid: Espasa Libros, 2009. s. 2037.

²¹ ZAVADIL, Bohumil a Petr ČERMÁK. *Mluvnice současné španělštiny: lingvisticky interpretační přístup*. Praha: Karolinum, 2021. s. 339.

²² BLECUA PERDICES, Manuel a Juan ALCINA FRANCH. *Gramática española*. Barcelona: Ariel, 1994. s. 747.

²³ ZAVADIL, Bohumil a Petr ČERMÁK. *Mluvnice současné španělštiny: lingvisticky interpretační přístup*. Praha: Karolinum, 2021. s. 336.

Jak jsme již zmínili v kapitole o nefinitivních slovesných formách, gerundium stejně jako infinitiv může být doprovázeno předmětem, příslovečným určením atd.

(7) *Te enterarás del asunto leyendo este artículo.*

Pensando en tales tonterías no hizo nada.

*Pasaba la tarde descansando en la terraza.*²⁴

Gerundium dokáže plnit funkci syntaktického slovesného adverbia, a to díky své okolnostní povaze, což znamená, že ve větě, stejně jako adverbia, pojmenovává okolnosti procesu, stále je však jasný důraz na jeho průběhovost.²⁵ Další shodou s adverbiem je volné postavení ve slovosledu věty.²⁶

(8) *Se fue gritando.*²⁷

(9) *Hablando se entiende la gente. / Se entiende la gente hablando. / Se entiende, hablando, la gente.*²⁸

Tyto okolnosti však vůči jinému procesu nspecifikuje, jelikož se na rozdíl od infinitivu nepojí s předložkami, které by vztahy mezi nimi upřesnily. Tak vznikají případy, kdy sémantika těchto konstrukcí připouští více možných interpretací, většinou se tak můžeme odkazovat jen na kontext. Uvedený příklad by se bez kontextu dal interpretovat jako okolnost časová/podmínková/příčinná.²⁹

(10) *Teniendo trabajo, no extraño la calle.*³⁰

1.3 Participium

Participium je tvořeno sufixy *-ado/-ido*, v případě, že se jedná o slovesné adjektivum, nabývá tvar aktualizačních kategorií, tedy schopnosti vyjádřit osobu a číslo (*cansado/cansada/cansados/cansadas*).³¹

²⁴ ALARCOS LLORACH, Emilio. *Gramática de la lengua española*. Madrid: Espasa Calpe, 1999. s. 145.

²⁵ ZAVADIL, Bohumil a Petr ČERMÁK. *Mluvnice současné španělštiny: lingvisticky interpretační přístup*. Praha: Karolinum, 2021. s. 336-339.

²⁶ ALARCOS LLORACH, Emilio. *Gramática de la lengua española*. Madrid: Espasa Calpe, 1999. s. 145.

²⁷ ZAVADIL, Bohumil a Petr ČERMÁK. *Mluvnice současné španělštiny: lingvisticky interpretační přístup*. Praha: Karolinum, 2021. s. 339.

²⁸ ALARCOS LLORACH, Emilio. *Gramática de la lengua española*. Madrid: Espasa Calpe, 1999. s. 145.

²⁹ ZAVADIL, Bohumil a Petr ČERMÁK. *Mluvnice současné španělštiny: lingvisticky interpretační přístup*. Praha: Karolinum, 2021. s. 340.

³⁰ Ibid., s. 340.

³¹ ALARCOS LLORACH, Emilio. *Gramática de la lengua española*. Madrid: Espasa Calpe, 1999. s.147.

Ze všech nefinitních forem slovesa se participium podobá svému nominálnímu „protějšku“ nejvíce. Jako slovesné adjektivum je ve shodě s osobou a číslem substantiva, ke kterému se váže jako shodný přívlastek. Stejně tak může být rozvinut o adverbia vyjadřující míru vlastnosti (*más/menos/tan*) a tvořit superlativy absolutní (*cansado -> cansadísimo*).³² Rozdílem je, že nevytváří adverbium pomocí sufixu *-mente* a nelze jej doplnit o negační prefixy (*im-/-in*).³³

Ve větě na sebe mohou participia, na rozdíl od adjektiv, vázat nepřímý předmět a příslovečná určení, zejména příslovečné určení původce děje.³⁴ Co je ale liší od ostatních nefinitních forem slovesa je, že nepřijímají enklitická zájmena a neřídí přímý předmět.³⁵

(11) *una vez devuelto el dinero a su dueño*³⁶

(12) *El traje parece confeccionado por un profesional.*³⁷

Participium sice netvoří složené varianty ani pasivní konstrukce, zato ale do těchto tvarů vstupuje jako lexikální prvek. Je nedílnou součástí všech složených slovesných forem, ve kterých se objevuje s neměnným sufixem *-ado/-ido*. Stejně tomu je i v pasivních variantách.³⁸

Ve španělštině existuje řada tzv. dvojích tvarů participia, pravidelná a nepravidelná, kdy ta pravidelná vstupují právě do slovesných složených tvarů a nepravidelná zastávají funkci adjektiva.

(13) *El cristal será limpiado. X El cristal está limpio.*

*He corregido los exámenes. X Una decisión correcta.*³⁹

³² GÓMEZ TORREGO, Leonardo. *Gramática didáctica del español*. Madrid: Ediciones SM, 2002. s. 141.

³³ RAE. *Nueva gramática de la lengua española. Morfología. Sintaxis*. Madrid: Espasa Libros, 2009. s. 2067.

³⁴ *Ibid.*, s. 2066.

³⁵ ZAVADIL, Bohumil a Petr ČERMÁK. *Mluvnice současné španělštiny: lingvisticky interpretační přístup*. Praha: Karolinum, 2021. s. 336.

³⁶ RAE. *Nueva gramática de la lengua española. Morfología. Sintaxis*. Madrid: Espasa Libros, 2009. s. 2066.

³⁷ ZAVADIL, Bohumil a Petr ČERMÁK. *Mluvnice současné španělštiny: lingvisticky interpretační přístup*. Praha: Karolinum, 2021. s. 336.

³⁸ *Ibid.*, s. 341.

³⁹ *Ibid.*, s. 342.

2 Infinitiv

V kapitole o nefinitních slovesných tvarech bylo řečeno, že infinitiv nenese predikační ani aktualizační kategorie, tudíž je syntakticky i sémanticky závislý na přísudku i podmětu, ke kterým se odkazuje. Infinitiv je tak často označován jako neutrální, může vyjadřovat relativní vztahy následnosti, současnosti či předčasnosti k procesu pojmenovanému finitním slovesem.⁴⁰ To vychází buď z povahy větného členu, na kterém závisí, nebo z lexikálního upřesnění tohoto relativního vztahu. Za neutrální je také považován na základě porovnání všech tří nefinitních forem slovesa, kdy gerundium je procesuální povahy, vyjadřuje průběhovitost, a participium má perfektivní význam.⁴¹

Například interpretaci následnosti chápeme u řídicích větných členů vyjadřujících vůli, strach, žádost apod.

(14) *deseoso de triunfar, miedo de viajar, prometer regresar*⁴²

Naopak se slovesy vnímání chápeme děj infinitivu v časové souběžnosti s řídicím větným členem.

(15) *Lo vi llegar*.⁴³

2.1 Alternace infinitivu a finitní slovesné formy

Infinitiv může v různých svých užitích alternovat s finitní formou. V určitých případech se význam sdělení nezmění, v jiných ano.

Když infinitiv vyjadřuje stav věci a objevuje se jako podmět věty řídicí, mohl by stejně tak mít formu s finitním slovesem a význam sdělení by se nezměnil:

(16) *Es necesario mejorar las exportaciones. – Era necesario que mejoren las exportaciones.*

*No es fácil sustraerse a los innumerables cantos de sirena. – No es fácil que se sustraigan a los innumerables cantos de sirena.*⁴⁴

⁴⁰ZAVADIL, Bohumil a Petr ČERMÁK. *Mluvnice současné španělštiny: lingvisticky interpretační přístup*. Praha: Karolinum, 2021. s. 337-338.

⁴¹ALARCOS LLORACH, Emilio. *Estudios de gramática funcional del español*. Madrid: Gredos, 1997. s. 56.

⁴²RAE. *Nueva gramática de la lengua española. Morfología. Sintaxis*. Madrid: Espasa Libros, 2009. s. 1976.

⁴³Ibid., 1976.

⁴⁴Ibid., s. 1975.

Rodríguez Ramalle uvádí příklady všech syntaktických funkcí infinitivu ve větě, u kterých je možná alternace s finitním tvarem – podmět, předmět, doplněk, přívlastek, vztažná věta, příslovečná věta, samostatná tázací věta. Ve větách se shodným podmětem se preferuje varianta s infinitivem. Když nemají shodný podmět, je třeba užít finitní formu slovesa v subjunktivu – *referencia disjunta*. Jsou ale i případy, kdy tato možná alternace závisí na lexikálních a syntaktických rysech hlavního slovesa/substantiva/adjektiva. Jako třeba příkladová věta (17) z důvodu lexikálního významu slovesa *dignarse* („ráčit se“), které spadá do skupiny sloves, u kterých se musí shodovat podmět druhého sdělení s podmětem věty řídící. Tudíž se slovesa jako *dignarse a, acostumbrar a, limitarse apod.* nikdy nepojí s vedlejší větou s finitním tvarem slovesa, ale pouze s infinitivem.

- (17) Este cretino no se ha dignado a mirarme a la cara (°que su amigo me mire a la cara)⁴⁵

Vedlejší věty podmětné s finitním slovesem či infinitivy s funkcí podmětu mohou vyjádřit jak události, tak i stavy. V čem se ale varianta s infinitivem odlišuje, je schopnost vyjádření činnosti.

- (18) *Es lento escribir una novela. (°que Louis escriba una novela.)*⁴⁶

Záměna infinitivu a finitního tvaru může v určitých případech změnit celkový význam a chápání sdělení, a to i přesto, že syntakticky mají velmi podobnou strukturu.

- (19) *Me olvidé de que apagué la luz.*
*Me olvidé de apagar la luz.*⁴⁷

První věta *se* odkazuje na určitou událost, která již proběhla (to nám napovídá i užití *pretérita perfecta simple*). Zatímco ve větě druhé je vyjádřeno zapomenutí na určitou činnost, tedy že něco neudálo.

2.2 Syntaktické funkce infinitivu ve větě

V této kapitole krátce shrneme možné syntaktické funkce infinitivu ve větě, kdy se konkrétněji zaměříme na tzv. polopredikační klauzule, které budou následně předmětem zkoumání v praktické části práce.

⁴⁵ RODRÍGUEZ RAMALLE, Teresa. *Las formas no personales del verbo*. Madrid: Arco/Libros, 2008. s. 29.

⁴⁶ RAE. *Nueva gramática de la lengua española. Morfología. Sintaxis*. Madrid: Espasa Libros, 2009. s. 1975.

⁴⁷ *Ibid.*, s. 1975.

Infinitiv je nefinitním tvarem s nejširším možným užitím ve větě, co se týče právě zmíněných syntaktických funkcí. Při jeho užití ve vedlejších větách se tyto funkce tradičně dělí na substantivní, adjektivní a adverbialní. Infinitivní konstrukce jsou sice závislé na řídicím slovesu, co se týče subjektu či časové reference, tvoří ale samostatné plnohodnotné věty, které v určitých kontextech mohou alternovat s větami s finitním slovesem. Zároveň se může infinitiv objevit ve zcela samostatně – v rozkazech, otázkách a jako nominální infinitiv.⁴⁸

V následujících podkapitolách si představíme některé ze zmíněných syntaktických funkcí infinitivu ve větě.

1.1.2 Infinitiv jako podmět

Infinitiv může zastávat funkci podmětu pouze u přísudků, které přijímají neživotný podmět. Ty Rodríguez Ramalle dělí do 4 podskupin, které nyní rozvedeme.⁴⁹

První podskupinou jsou psychologická slovesa jako *aburrir*, *alegrar*, *gustar*, *molestar*, apod. se společnou syntaktickou strukturou – postponovaný podmět, který může být neživotný.

(20) *Me gusta desplazarme por la Ciudad en bicicleta.*

Druhou podskupinu tvoří sponové sloveso *ser* doprovázené substantivem (*una barbaridad*, *una molestia*, ...) nebo adjektivem (*agradable*, *conveniente*, *interesante*, ...), kdy je infinitiv jako podmět postponovaný.

(21) *Verdaderamente, es un privilegio formar parte de esa tribu.*

Třetí podskupinou jsou přísudky, kterým je z pravidla anteponovaný subjekt, který by se dal doprovodit *cualquiera*. Hovoříme o slovesech graduální realizace (*aumentar*, *disminuir*, ...), slovesech původu či objevení se (*crear*, *originar*, ...) a kauzativních slovesech (*arreglar*, *retrasar*, *suscitar*, ...)

(22) *Comer grasa aumenta los riesgos de sufrir un infarto.*

Čtvrtou podskupinu jsou predikáty vyjadřující zákaz/rozkaz a které mají vyvolat určitou reakci, jako např. *forzar*, *inducir*, *obligar*.

(23) *Trabajar en un circo la obliga a pasar largas temporadas fuera de su casa.*

⁴⁸ RODRÍGUEZ RAMALLE, Teresa. *Las formas no personales del verbo*. Madrid: Arco/Libros, 2008. s. 27.

⁴⁹ *Ibid.*, s. 32-34.

1.1.3 Infinitiv jako jmenný přísudek

Alarcos Llorach uvádí, že infinitiv může ve větě zastávat stejné funkce jako jména, tudíž i funkci jmenného přísudku.

(24) *Querer es poder.*

*El destino de hombre es trabajar*⁵⁰

Jedná se však o kontroverzní otázku, jelikož by se v mnoha případech dalo onen infinitiv chápat jako podmět věty, např. ve větách s *lo*, které mění slovosled.

(25) *Lo importante es amar y no esperar recompensa.*⁵¹

V GDLE je nabídnuto řešení k rozeznání těchto dvou syntaktických funkcí, a to takové, že pokud je možné mezi sebou zaměnit podmět a infinitiv bez změny významu sdělení, jedná se o infinitiv ve funkci podmětu. Naopak v případě, kdy tato záměna možná není a sloveso *ser* lze nahradit *significar/equivaler*, se pravděpodobně skutečně jedná o infinitiv ve funkci jmenného přísudku.

(26) *El problema es regresar sanos y salvos. – Regresar sanos y salvos es el problema.*

*Para ella toda la vida es comprar y comprar. – Para ella la vida significa comprar y comprar.*⁵²

1.1.4 Infinitiv jako přímý nebo předložkou řízený předmět

Infinitiv se ve větě může objevit ve funkci předmětu po určitých slovesech, které Rodríguez Ramalle dělí do následujících skupin:⁵³

První skupinu tvoří slovesa, která implikují mluvu/řeč: *afirmar, asegurar, comentar, decir, repetir*. Infinitivy ve funkci předmětu ve větách s těmito přísudky lze zaměnit za finitní slovesa, avšak pouze v indikativu. Vzhledem ke zmíněné alternaci je též možné užití složeného infinitivu, kterým vyjádříme předčasnost vůči ději přísudku.

(27) *Juan reconoció sentirse muy abatido. – Juan reconoció que se sentía muy abatido.*

⁵⁰ ALARCOS LLORACH, Emilio. *Gramática de la lengua española*. Madrid: Espasa Calpe, 1999. s. 145.

⁵¹ RODRÍGUEZ RAMALLE, Teresa. *Las formas no personales del verbo*. Madrid: Arco/Libros, 2008., s. 35.

⁵² HERNANZ, Lluïsa. El infinitivo. In BOSQUE, Ignacio – DEMONTE, Violeta. *Gramática descriptiva de la lengua española*. 2. Madrid: Espasa Calpe, 1999. s. 2275-2276.

⁵³ RODRÍGUEZ RAMALLE, Teresa. *Las formas no personales del verbo*. Madrid: Arco/Libros, 2008. s. 36-37.

Do další skupiny sloves patří ta vyjadřující vliv, rozkaz, příkaz, zákaz: *aconsejar, animar, forzar, obligar, permitir* atd. Ze syntaktického pohledu se jedná o nejednotnou skupinu, kdy část sloves vyžaduje životný nepřímý předmět doplněný přímým předmětem v infinitivu a jiná zase přímý předmět životný s předmětem řízeným předložkou, který může být vyjádřen infinitivem.

- (28) *Nos prohibieron volver a hablar sobre ese tema.*
La empresa al final forzó a sus empleados a firmar la jubilación anticipada.

Třetí skupinu tvoří psychologická slovesa, která přijímají předmět ve tvaru infinitivu: *ansiar, confiar en, preocuparse de, sentir, temer, ...*

- (29) *María desea llegar pronto.*

Poslední skupinu tvoří predikáty jako *explicar, dudar, preguntar, saber, ...*, která bývají následovány nepřímými otázkami, které jsou z pravidla uvozeny tázacími zájmeny či spojkou *si*.

- (30) *No sé por dónde empezar.*

1.1.5 Infinitiv jako přívlastek

Infinitivy, které mají ve větě syntaktickou funkci přívlastku, slouží jako doplnění substantiva. Fungují jako modifikátory, které nemusejí být syntakticky vyžadovány. Tato substantiva dělíme dle Rodríguez Ramalle podle toho, zda jsou odvozena od sloves nebo adjektiv.⁵⁴

První skupinu tvoří tzv. deverbativní substantiva, tedy taková odvozená od sloves. Zachovávají si tak i stejnou argumentační strukturu. Mezi tato substantiva řadíme např. ta od psychologických sloves (*decisión, deseo, preocupación, ...*), od sloves mluvy/porozumění (*confesión, insinuación, ...*) či od sloves vlivu, rozkazu, zákazu (*amenaza, obligación, permiso, prohibición, ...*)

- (31) *El gobierno ya no prohíbe consumir aceite de girasol.*
El gobierno levanta la prohibición de consumir el aceite de olivas.

⁵⁴ RODRÍGUEZ RAMALLE, Teresa. *Las formas no personales del verbo*. Madrid: Arco/Libros, 2008. s. 38.

Do této skupiny se také řadí substantiva, která sice nejsou deverbativního původu, ale mají podobné vlastnosti (*costumbre, fe, miedo, seguridad, manía, ...*).

(32) *Antes era muy nerviosa y hasta tenía miedo de salir a la calle.*

Do druhé skupiny řadíme substantiva odvozená od adjektiv, která připouštějí přívlastek v infinitivu díky přítomnosti předložek *de* nebo *por*.

(33) *La enorme tristeza de decirse adiós una vez más inundó.*

S případy nezávislosti infinitivu na jméně se setkáváme např. u substantiv jako *asunto, cosa, cuestión, pregunta, idea, hecho, noticia* nebo u neutrálních zájmen jako jsou *esto, eso, aquello, lo*, kdy je jim sice infinitiv postponovaný, ale kdyby bylo toto substantivum/zájmeno ve sdělení vynecháno, gramaticky by se nic nezměnilo.

(34) *Proponen la idea de suspender la procesión. X Proponen suspender la procesión.*

Esto de levantarse a las cinco de la mañana es bastante duro. X Levantarse a las cinco de la mañana es bastante duro.

1.1.6 Infinitiv jako příslovečné určení

Infinitiv se může ve větě objevit i jako příslovečné určení, kdy zpravidla bývá uvozeno předložkou. Od ostatních funkcí infinitivu se však liší tím, že adverbialním významem není sémanticky závislý na predikátu řídící věty, vzniká tak polopredikační konstrukce s příslovečným významem. Obdobně jako jiná příslovečná určení má své významy, které jsou dány předložkou předcházející infinitivu:⁵⁵

- časový (*a, antes de, después de, hasta*)

(35) *Le encontré al salir de casa.*

- způsobový (*sin, además de*)

(36) *No quería irse sin resolver el asunto.*

- podmínkový (*a, de*)

(37) *A tener más dinero, lo compraré.*

- účelový (*para*)

(38) *Te busqué para explicartelo.*

- příčinný (*por, de*)

⁵⁵ RODRÍGUEZ RAMALLE, Teresa. *Las formas no personales del verbo*. Madrid: Arco/Libros, 2008. s. 39.

(39) *No puedo comprarlo por no tener dinero.*

- přípustkový (*con*)

(40) *Con tener tanto dinero, vive miserablemente.*

Další vlastností adverbálních infinitivů je možnost explicitního vyjádření podmětu, substantiva či zájmena, který je infinitivu většinou postponovaný.

(41) *Al salir el sol, se pusieron en camino.*

De seguir las cosas así, nos arruinaremos.

Antes de instalarte tú en casa, no discutíamos tanto.

2.3 Polopredikační klauzule

Při užití infinitivu jako příslovečného určení jde tedy vždy o určitou ustálenou konstrukci, která vyjadřuje různé okolnostní významy. *Mluvnice současné španělštiny* ji definuje následovně:⁵⁶

Jak jsme již nastínili v přecházejících podkapitolách práce, infinitiv, obdobně jako zbylé nefinitní formy, tvoří tzv. polopredikační klauzule. Jedná se o konstrukce, které formálně zhušťují sémantický obsah, který by jinak byl vyjádřen větou s finitním slovesem, ať už vedlejší větou, nebo souřadným souvětím. Klauzule je termín popisující „druhou myšlenku“ sdělení v jedné výpovědi/větě, která však nemusí mít větnou podobu – predikaci.

Nejedná se o jedinou variantu kondenzace ve španělštině, v následujícím přehledu z *Mluvnice současné španělštiny* vidíme, že se jedná o čtvrtý stupeň:⁵⁷

- Nulový stupeň kondenzace

(42) *Juan no vendrá. Juan no tiene tiempo.*

V tomto případě se nejedná o klauzuli, ale o dvě syntakticky samostatné věty.

- První stupeň kondenzace

(43) *Juan no vendrá, pues no tiene tiempo.*

Souřadící souvětí se dvěma hlavními větami.

- Druhý stupeň kondenzace

(44) *Juan no vendrá, porque no tiene tiempo.*

⁵⁶ ZAVADIL, Bohumil a Petr ČERMÁK. *Sintaxis del español actual*. Praha: Karolinum. 2008, s. 107.

⁵⁷ *Ibid.*, s. 107.

Druhé sdělení, které je na větě hlavní syntakticky závislé, má podobu vedlejší věty (v tomto případě příčinné).

- Třetí stupeň kondenzace

(45) *Carente de tiempo, Juan no podrá venir*

Ve druhém sdělení je polovětný charakter vyjádřen adjektivem s implicitním sponovým predikátem, které je v antepozici vůči větě s explicitním predikátem a je odděleno čárkou, která do mluveného projevu značí pauzou v řeči.

- Čtvrtý stupeň kondenzace

(46) *Juan no vendrá por no tener tiempo.*

Jak již bylo zmíněno, v tomto stupni kondenzace se jedná o polopredikační klauzuli.

- Pátý stupeň kondenzace

(47) *Juan no vendrá por falta de tiempo.*

V tomto případě se stejně jako v nulovém stupni kondenzace nejedná o klauzuli. Druhé sdělení je pouze větným členem, bez znaků predikativnosti.

Rozlišujeme různé druhy polopredikačních klauzulí, a to dle postavení vůči plnohodnotnému predikátu věty, nebo dle syntaktické struktury.

V případě, kdy je polopredikační klauzule anteponovaná predikátu (většinou i oddělena čárkou), se jedná o volné spojení a jde o klauzuli polovětnou. Naopak v případě postpozice vůči predikátu jde o spojení těsné a klauzuli nazýváme vnitrovětnou.

(48) *De tener tiempo, Juan vendría. X Juan no vendrá por no tener tiempo.*

Rozlišení dle syntaktické struktury existují též dvě – klauzule vázané a absolutní. Vázanou klauzulí rozumíme tu, která má buďto shodný podmět s větou řídící, nebo je jejím podmětem předmět z věty řídící. Absolutní klauzulí rozumíme tu, která má vlastní subjekt (většinou explicitně vyjádřený a postpozici vůči polopredikátu).

(49) *Estando solo en casa, siempre llego tarde al trabajo.*

El profesor me recomendó estudiar más.

(50) *Al tener tiempo yo, no lo tiene ella.*

2.4 Složený infinitiv

Ze všech probraných zdrojů se podrobněji věnuje otázce složeného infinitivu, a tedy i jeho retrospektivní interpretaci, pouze RAE⁵⁸, tudíž v této kapitole čerpáme primárně z této publikace.

Infinitiv připouští složenou variantu, tedy infinitiv složený (*haber cantado*), španělsky *infinitivo compuesto* nebo *infinitivo de perfecto*. Ten se váže k jiné časové rovině než infinitiv jednoduchý. Velmi zjednodušeně by se tak dalo říct, že infinitiv jednoduchý se vztahuje k současnosti a infinitiv složený k předčasnosti, tato interpretace by však byla neúplná, jelikož, jak si ukážeme, existuje mnoho faktorů, ale i kontextů, které alternaci umožňují.

Jedním z těchto faktorů může být slovesný čas ve větě řídící.

(51) *Me multaron por pasarme/haberme pasado un semáforo.*

X

Me multarán por pasarme/haberme pasado un semáforo.

V první příkladové větě neexistuje znatelný významový rozdíl při užití jednoduchého nebo složeného infinitivu, jejich alternace je tudíž volná. Naopak v druhém příkladu je rozdíl evidentní. Při užití budoucího času chápeme význam děje slovesa v infinitivu jednoduchém jako jemu následný, naopak v případě složeného infinitivu jako předčasný.

V určitých modálních perifrázích je informace, kterou by nesl složený infinitiv, vnímána jako redundantní.

(52) *Pudo asistir/°haber asistido.*

Debió estar/°haber estado.

Naopak v mnoha kontextech je rozdíl mezi nimi jasně odlišný, tedy vnímání současnosti/následnosti a předčasnosti.

(53) *Me alegro de estar/haber estado presente.*

Lamento tener/haber tenido que tomar esa decisión.

Más te valdría estar/haber estado atento.

⁵⁸ RAE. *Nueva gramática de la lengua española. Morfología. Sintaxis*. Madrid: Espasa Libros, 2009. s. 1977-1979.

Pokud však predikát ve větě hlavní má prospektivní význam, není užití složeného infinitivu možné.

- (54) *Pidió ver (°haber visto) los documentos.*
Ha renunciado a estar (°haber estado) presente.

Podobně se chovají i slovesa vyjadřující určitý vliv nebo příčinu. Zase tedy záleží na kontextu, protože když predikát věty hlavní vyjadřuje činnost, která nutně musí předcházet ději vyjádřeném infinitivem, pak není možné interpretovat užití složeného infinitivu s perfektivním významem.

- (55) *Fue obligado a abandonar (°haber abandonado) la sala.*

Zároveň vjemová slovesa odmítají užití složeného infinitivu, který by narušil simultánnost těchto dvou dějů.

- (56) *La vi entrar (°haber entrado).*

Stejně tak je užití složeného infinitivu omezené i v nepřímých otázkách a ve větách vztažných.

- (57) *No conseguí averiguar cómo entrar (°haber entrado) allí.*
(58) *Tengo todavía dos artículos que leer (°haber leído).*

Kde ale gramatika připouští zcela volnou alternaci mezi jednoduchým a složeným infinitivem jsou inherentně retrospektivní konstrukce, kde je předčasnost vyjádřena jiným komplementem, jako v konstrukcích:

- (59) *después de {llegar ~ haber llegado}*
culpable de {recibir ~ haber recibido} un soborno
gracias por {venir ~ haber venido}
castigado por {faltarle ~ haberle faltado} al respeto

Ve staré španělštině by bylo užití jednoduchého infinitivu v těchto kontextech neobvyklé. Stejně tomu je i v jiných současných románských jazycích, jako je italština či francouzština, ale i v dalších.

Na důvodu této zvláštnosti se lingvisté neshodují, ale určitá skupina zastává názor, že je to způsobeno užíváním pouze jednoho pomocného slovesa ve složených časech, a to slovesa *haber*, které nealternuje se slovesem *ser* ani pomocnými deriváty latinského *esse*.

3 Vyjadřování předčasnosti v češtině

Před samotnou překladovou analýzou v praktické části považujeme za důležité shrnout možnosti vyjádření předčasnosti v češtině, ke kterým zároveň budeme odkazovat při komentování výsledků dané analýzy.

3.2 Vedlejší věta časová uvozená spojkou

- **Když, poté(,) co**

V češtině je pro vyjádření předčasnosti vzhledem k jinému minulému ději charakteristické užití spojky *když* uvozuující vedlejší větu časovou, kdy její sloveso je ve vidu dokonavém.

(60) *Když řečník domluvil, strhla se bouře potlesku.*⁵⁹

Spojka *když* může být doplněna příslovcem *až* sloužícím ke zdůraznění nesoučasnosti.

(61) *K spánku se ukládali, až když z oděvu vyždímali vodu.*⁶⁰

Spojka *když* může být též součástí korelativního spojení.

(62) *Tehdy, když jsem se konečně probral tak, že jsem poznával tváře kolem sebe, překvapila mě úzkost a láska, kterou jsem z nich četl.*⁶¹

V časovém významu se *když* používá pouze pro vyjádření minulosti. Při užití pro budoucnost nabývá významu podmínkového.

(63) *Když jí to řekl, podivila se.*

X

*Když jí to řekne, bude se divit.*⁶²

Až na přelomu 20. a 21. století se v českém úzu začíná běžně objevovat spojovací výraz *poté(,) co*, a to primárně ve formálních textech, převážně v publicistice. Do neutrálních textů a textů běžně mluvené češtiny se příliš nehodí, proto by ani neměla se spojkou *když* alternovat

⁵⁹ DANEŠ, František, Zdeněk HLAVSA, Miroslav GREPL. *Mluvnice češtiny. 3, Skladba*. Praha: Academia, 1987. s. 477.

⁶⁰ Ibid., s. 477.

⁶¹ Ibid., s. 477.

⁶² ŠTÍCHA, František. *Akademická gramatika spisovné češtiny*. Praha: Academia, 2013. s. 825.

ve všech kontextech, nejen pro svou zabarvenost, ale i proto, že je možné ji použít i pro vyjádření budoucnosti.

(64) *Poté, co vstoupil v platnost zákaz kouření, úrovně obou rakovinotvorných látek se v testovaných podnicích snížili o více než 90 procent.*

(65) *Když mu to řekla, jen se smál. X °Poté, co mu to řekla, jen se smál.*⁶³

- **Jakmile, sotva, sotvaže**

Pro vyjádření bezprostřední následnosti dějů slouží v češtině několik podřadicích spojovacích výrazů. Nejužívanější je *jakmile*, které tuto bezprostřednost dokáže vyjádřit jak v minulosti, tak i budoucnosti, v dějích obecně platných pak dostává odstín podmínky. V podřadné větě časové je obvyklé užití dokonavého vidu.

(66) *Umění přestává být uměním, jakmile začne nudit.*

(67) *°Jakmile zazvoní, hned běž do ředitelny.*⁶⁴

Spojka *sotva, sotvaže* (méně frekventovaná) má též význam blízký spojce *jakmile*, ale v mnoha případech není jejich alternace možná, což naznačuje i specifický význam této spojky. Zpravidla je spojena s ději minulými, kterým ještě důrazněji udává bezprostřednost po sobě následujících dějů. Tento okamžitý nástup dalšího děje bývá zvýrazněn ve větě nadřazené příslovcem *už, již*.

(68) *Sotva si jednou její chůva na chvilinku zdřímla, princezna už byla na schodech se svým míčem.*

(69) *Sotva ji rytíř zahlédl, zůstala stát jako solný sloup.*

(70) *Sotvaže kůň dojel na ploché místo na konci srázného výběžku, sklouzl a zřítel se i s jezdcem do propasti.*⁶⁵

Přísllovečný původ spojky *sotva* též umožňuje souřadné vyjádření rychlého sledu dějů.

(71) *Sotva jednou na den vypadnu a už se tu něco děje.*⁶⁶

- **Jen, hned jak, jen co**

⁶³ Ibid., s. 825.

⁶⁴ DANEŠ, František, Zdeněk HLAVSA, Miroslav GREPL. *Mluvnice češtiny. 3, Skladba*. Praha: Academia, 1987. s. 477.

⁶⁵ Ibid., s. 478.

⁶⁶ Ibid., s. 478.

Tyto spojky mají synonymní význam jako *jakmile* a *sotva*, rozdíl však je v jejich hovorovějším charakteru.

(72) *A jak řekl „tři“, pustili hasiči sedm proudů vody rovnou do sedmi dračích tlam.*

(73) *Jak uviděla Annu, hned se k ní připojila.*

(74) *Jen si to řekl, už shodl kabát a začal kácet stromy.⁶⁷*

U dějů budoucích se používá významově blízká, také složená, spojka *jen co*.

(75) *Přijdu hned, jen co prohlédnu pár snímku.⁶⁸*

U spojky *jak* často významový odstín rychlého sledu dějů mizí, proto se často doplňuje o adverbium, tak vznikají složené spojky jako *hned jak*, *jak jen*.

(76) *Já si umínil, že jak se vrátím, povím ti to.*

X

(77) *Jak do města přišel a uslyšel o tom trápení, hned vzal nohy na ramena.*

Hned jak jsi přišel, říkal jsem si...

Jak jen ledy odplují, už sem zaměřují milenci.

Jen si to řekl, už shodl kabát a začal kácet stromy.⁶⁹

3.3 Přechodníky

V češtině je přechodník morfologicky jediným slovesným tvarem, který vyjadřuje relativní časový vztah ke slovesu řídícímu. Lze jím však vyjádřit relativní předčasnost (přechodník minulý) a souběžnost (přechodník přítomný), nikoli následnost.

(78) *Miloš zaléval květiny, potichu si zpívaje. -> Miloš zaléval květiny a potichu si zpíval.*

Přijev do Prahy, šel hned navštívit své přátele. -> Když přijel do Prahy, šel hned navštívit své přátele.⁷⁰

⁶⁷ ŠTÍCHA, František. *Akademická gramatika spisovné češtiny*. Praha: Academia, 2013. s. 827.

⁶⁸ DANEŠ, František, Zdeněk HLAVSA, Miroslav GREPL. *Mluvnice češtiny. 3, Skladba*. Praha: Academia, 1987. s. 478.

⁶⁹ *Ibid.*, s. 478.

⁷⁰ ADAM, Robert. *Morfologie: Příručka k povinnému předmětu bakalářského studia oboru ČJL*. Praha: Karolinum, 2015. s. 84-85.

V současné češtině se jedná o prostředek výlučně formální komunikace. V každodenní mluvě a neformálním psaném textu se často nahrazují jinými gramatickými konstrukcemi, jako právě např. vedlejšími časovými větami.

3.3 Lexikální vyjádření předčasnosti

Kromě již zmíněných spojek a spojovacích výrazů lze v češtině vyjádřit předčasnost i jinými lexikálními prostředky jako jsou časová adverbia užívána s finitním slovesem, kterému připisují právě onu předčasnost (*nejprve, nejdřív, předtím, kdysi*), nebo pomocí předložek, primárně předložkou *po* doplněnou slovesným substantivem.

(79) ¿Cree usted que algún colegio lo recibiría **después de ser expulsado** por vicioso, por taras espirituales?

Myslíte, že vás **po vyloučení** pro nemravnost, pro duševní zaostalost nějaká škola přijme?

(ÚČNK – Intercorp, Cit. 21. 7. 2024. Mario Vargas Llosa – *La ciudad y los perros*, přeložil Miloš Veselý)

(80) Me volví hablador **después de ser** eso que son ustedes en este momento.

Já jsem se vypravěčem stal, **předtím jsem byl** jako vy teď tady.

(ÚČNK – Intercorp, Cit. 21. 7. 2024. Mario Vargas Llosa – *El hablador*, přeložila Anežka Charvátová)

(81) Los recordó» — y echó por delante su coartada perfecta, sin mencionar siquiera los problemas reales de la rebelión campesina y de los pagos suspendidos, don Gamaliel, **después de pasarlo** a la biblioteca, se excusó y caminó rápidamente — ...

Vzpomínal na vás“– a postavil ho před tu dokonalou lest, aniž se vůbec zmínil o skutečných problémech té venkovské rebelie a o neplacení dluhů; don Gamaliel **ho nejprve zavedl** do knihovny, omluvil se a rychle odešel – ...

(ÚČNK – Intercorp, Cit. 21. 7. 2024. Carlos Fuentes – *La muerte de Artemio Cruz*, přeložila Helena Posseltová)

3.4 Slovesný vid

Morfologická kategorie slovesného vidu je v češtině poměrně obsáhlé téma, ale pro potřeby této práce ji alespoň okrajově zmiňujeme.

Dle Encyklopedického slovníku češtiny se jedná o gramatikalizovanou kategorii slovesa vyjadřující netemporální časovou dimenzi děje. Tradičně se dělí na dokonavost/perfektivnost a nedokonavost/imperfektivnost.⁷¹

Slovesný vid nazýváme gramatikalizovanou kategorií z toho důvodu, že dokonavost a nedokonavost se vyjadřuje prostřednictvím různých slovesných tvarů: *psát/napsat*,

⁷¹ <https://www.czechency.org/slovník/VID>

číst/přečíst, hovoříme o tzv. vidových dvojicích. Ty se ale vyskytují pouze u sloves směřujících k výsledku, ostatní slovesa, např. stavová, svou dvojici nemají, i tak ale vyjadřují vid (nevidová slovesa v češtině neexistují).⁷²

Dokonavá slovesa vyjadřují děj jako ucelený, omezeně trvajícím a završený. Naopak slovesa nedokonavá vyjadřují průběhovou děj. Dalším rozdílem mezi těmito paradigmaty je, že dokonavý vid tvoří pouze minulý přechodník a nedokonavý pouze přítomný (viz. (78))⁷³

Slovesný vid tedy často vyjádří předčasnost pouze implicitně:

(82) A las cinco de la tarde llegaron al hotel y **después de darse** una ducha bajaron a comer un sándwich y a telefonar a Amalfitano.

V pět odpoledne přijeli do hotelu, **vysprchovali se**, sešli dolů, dali si sendvič a zavolali Amalfitanovi.

(ÚČNK – Intercorp, Cit. 21. 7. 2024. Roberto Bolaño – 2066, přeložila Anežka Charvátová)

(83) «Se me pasó por alto - sonrió el alcalde; y **después de colgar** el impermeable ocupó una silla junto a ella.

„Tak to mi vypadlo,“ usmál se starosta, pověsil si nepromokavý plášť a posadil se na židli vedle ní.

(ÚČNK – Intercorp, Cit. 21. 7. 2024. Gabriel García Márquez – *La mala hora*, přeložil Vladimír Medek)

Kategorie slovesného vidu není ve španělštině jasně definována, španělská slovesa tedy nelze rozlišovat na dokonavá a nedokonavá, existuje však kategorie aspektu. Aspektové významy, perfektivnost a imperfektivnost, jsou úzce propojeny s časovými a modálními významy. To znamená, že při vyjadřování aspektu se často používají jiné gramatické prostředky, které zahrnují čas a modalitu. Všechny analytické tvary ve španělštině, tedy složené tvary vytvořené pomocí pomocných sloves, zároveň vyjadřují perfektivní aspekt.⁷⁴

⁷² ADAM, Robert. *Morfologie: Příručka k povinnému předmětu bakalářského studia oboru ČJL*. Praha: Karolinum, 2015. s. 36.

⁷³ *Ibid.*, s. 37.

⁷⁴ ZAVADIL, Bohumil a Petr ČERMÁK. *Mluvnice současné španělštiny: lingvisticky interpretační přístup*. Praha: Karolinum, 2021. s. 310-312.

4 Praktická část – korpusová analýza

4.1 Korpus – ÚČNK Intercorp

V práci budeme pracovat s korpusem Intercorp vytvořeným Ústavem Českého národního korpusu (ÚČNK). Jedná se o paralelní korpus zahrnující řadu jazyků, který je realizován Ústavem českého národního korpusu ve spolupráci s Filozofickou fakultou Univerzity Karlovy v Praze.⁷⁵ Aktuální verze Intercorp16 zveřejněná v roce 2023, se kterou pracujeme, obsahuje 61 jazyků o celkovém rozsahu 4 893 milionů slov. Španělská část obsahuje 355 textů, z toho 142 beletristických ve španělském originále. Celkem je tvořena 305 miliony slov.⁷⁶

4.2 Metodologie

V teoretické části jsme představili uvedení do problematiky nefinitních slovesných forem, konkrétněji jsme se věnovali infinitivu a jeho užití v polopredikačních konstrukcích. Dalším tématem byl složený infinitiv a jeho možná alternace s infinitivem jednoduchým. Spojením těchto dvou námětů nám vznikla otázka, kterou se zabýváme v této části práce.

Pro analýzu jsme si zvolili právě inherentně retrospektivní konstrukce z toho důvodu, že bylo třeba polopredikační konstrukce nějakým způsobem omezit na menší a pro tuto práci zvládnutelnou skupinu, zároveň se zde objevila zajímavá otázka možné volné alternace mezi jednoduchým a složeným infinitivem, kdy můžeme analyzovat, zda se tato skutečnost nějakým způsobem promítá do českých překladů.

Pro korpusovou analýzu jsme zvolili pouze polopredikační konstrukci *después de* s infinitivem, a to z důvodu nedostačujícího množství výskytů zbylých zmíněných polopredikačních konstrukcí (*culpable de, gracias por, castigado por*). Tuto konstrukci analyzujeme v korpusu ÚČNK – Intercorp, kdy vytváříme typologii překladů pro konstrukci *después de* + složený infinitiv, kterou okomentujeme a následně ji porovnáváme s překlady konstrukce *después de* + jednoduchý infinitiv.

⁷⁵ <https://wiki.korpus.cz/doku.php/cnk:intercorp>

⁷⁶ <https://wiki.korpus.cz/doku.php/cnk:intercorp:verze16>

4.3 Korpusová analýza českých protějšků polopredikační konstrukce *después de* s infinitivem

4.3.1 *Después de* + složený infinitiv

V této části práce se budeme věnovat korpusové analýze vazby *después de* + složený infinitiv v paralelním korpusu Intercorp⁷⁷, a to v subkorpusu verze 16 tvořeném pouze španělskými originály. Výsledky pro tuto analýzu jsme shromažďovali mezi březnem a dubnem roku 2024. Pro vyhledávání jsme použili dotaz:

```
[word="después"] [word="de"] [word="haber.*"] [tag="V.*adj"]
```

Konkrétně jsme se pokusili vytvořit určitou typologii českých překladů dané vazby, která by reflektovala možnosti českého jazyka vyjadřovat předčasnost. Proto se pro uvedení výsledků budeme držet kapitoly z teoretické části o vyjadřování předčasnosti v češtině.

Celkem jsme pracovali s 319 výsledky, ze kterých jsme ale vyřadili nerelevantní případy, ve kterých byla v překladu polopredikační konstrukce zcela vynechána. Takové výsledky jsme identifikovali celkem 4.

- [1] Si venía a nosotros sin que lo llamáramos, **después de haberlo buscado** tanto, era previsible que ya no tenla mucho que contar, que sería capaz de inventar cualquier cosa Por dinero, y que el gobierno le había señalado muy bien los límites de su declaración.

Pokud za námi sám od sebe přišel, dalo se předpokládat, že už nemá mnoho co říct, za peníze by si třeba dokázal vymyslet cokoli a z vládních míst má jasně stanoveno, kam až smí ve svých prohlášeních zajít.

(ÚČNK – Intercorp, Cit. 8. 4. 2024. Gabriel García Márquez – *Relato de un naufrago*, přeložila Blanka Stárková)

- [2] Más aún – se estremeció – después **de haber sufrido** el percance de entrar en la casa de forma irregular.

Tím spíš – zachvěla se -, že vstoupila do domu zcela neobvyklým způsobem.

(ÚČNK – Intercorp, Cit. 8. 4. 2024. Natalia Sanmartín Fenollera – *El despertador de la señorita Prim*, přeložila Dora Poláková a Jana Novotná)

- [3] Varios minutos **después de haber entrado** por aquel camino vimos aparecer un grupo de casas y el coche se detuvo delante de una bodega.

Po několika minutách jsme uviděli shluk domů a vůz se zastavil před obchodem.

(ÚČNK – Intercorp, Cit. 9. 4. 2024. Mayra Montero – *Como un mensajero tuyol*, přeložil Petr Zavadil)

- [4] —Me parece muy razonable—dije—, pero Jesús se quedará muy triste si **después de haberte recuperado** tan inesperadamente, te vuelves a marchar.

„To mi připadá rozumné,“ řekl jsem. „Ale Ježíš bude smutný. Znovu tě našel a ty chceš zase odejít.“

⁷⁷ https://www.korpus.cz/kontext/query?corpname=intercorp_v16_es

(ÚČNK – Intercorp, Cit. 8. 4. 2024. Eduardo Mendoza – El asombroso viaje de Pomponio Flato, přeložila Jana Novotná)

Tabulka 1: Výsledky korpusové analýzy *después de + složený infinitiv*, INTERCORP

poté(,) co	105
nominalizace složeného infinitivu	52
když	37
vyměněné pořadí věty řídicí a polopredikační konstrukce – bez potřeby vyjádřit předčasnost	36
předčasnost zřejmá pouze z kontextu	30
jiné spojovací výrazy vyjadřující předčasnost	24
předčasnost vyjádřena adverbiem	13
vyjádření jiným druhem (ne časové) vedlejší věty	12
bez překladu	6

Nejčastějším překladem této vazby bylo užití vedlejší věty časové uvozené jedním ze spojovacích výrazů představených v teoretické části, a to primárně těmi chápanými jako neutrální vyjádření předčasnosti. Hovoříme o spojkách *poté(,) co* a *když*, nebo určitých spojovacích výrazech, které můžeme vidět v tabulce.

Vedlejší věta uvozená *poté co* byla nejvyskytovanějším překladem zkoumané vazby, a to s celkem 105 výskyty, z toho 85 bylo doprovázeno dokonavým slovesem ve vedlejší větě a 20 nedokonavým.

[5] ...los miles de jóvenes americanos que acudían a los placeres ese otoño, **después de haber cruzado** por tierra el continente desde las costas del Atlántico hasta las del Pacífico.

...tisíce mladých Američanů, kteří tohoto podzimu pospíchali k nalezištím **poté, co prošli** napříč kontinentem o atlantického pobřeží až k Pacifiku.

(ÚČNK – Intercorp, Cit. 8. 4. 2024. Isabel Allende – *Dům duchů*, přeložila Monika Baďurová)

[6] Los pasajeros de la primera cámara se amontonaban en el puente de proa sin mucha privacidad, pero bastante más cómodos que los demás, ubicados en cabinas mínimas con cuatro camarotes cada una, o en el suelo de las cubiertas, **después de haber echado suerte** para ver dónde acomodaban sus bultos.

Cestující první třídy byli natlačeni na přídí na horní palubě, bez velkého soukromí, ale v podstatně větším pohodlí než ostatní, ubytovaní v malinkých čtyřlůžkových kajutách nebo dokonce ležící na palubě na zemi, **poté co losovali** o to, kdo se kde uloží.

(ÚČNK – Intercorp, Cit. 8. 4. 2024. Isabel Allende – *Hija de la fortuna*, přeložila Monika Baďurová)

V 52 případech byla polopredikační konstrukce přeložena jako substantivum doplněné ve valné většině předložkou *po*. Došlo tedy k tzv. nominalizaci, která tak eliminovala vedlejší větu, a tím pádem i užití slovesa.

- [7] Un mes **después de haber terminado** la filmación una de las jóvenes actrices se enamoró de un revolucionario italiano que estaba de paso por Buenos Aires y se marchó con él a Europa.

Měsíc **po dokončení** natáčení se jedna z mladých hereček zamilovala do italského revolucionáře, jenž se na nějaký čas ocitl v Buenos Aires, a odjela s ním do Evropy.

(ÚČNK – Intercorp, Cit. 9. 4. 2024. Roberto Bolaño – *2066*, přeložila Anežka Charvátová)

Druhým nejčastějším spojovacím výrazem byla spojka *když*, která se objevila v 37 překladech, a to doprovázena vždy dokonavým videm.

- [8] «Te parecerá bonito llegar a estas horas, te da totalmente igual que tu hija y yo nos hayamos pasado el santo día preparando la cena para que el señor llegue a las once de la noche, **después de haber celebrado** una festividad que se supone santa vete a saber dónde y vete a saber con quién».

„Přijde ti v pořádku chodit domů takhle pozdě, to je ti úplně jedno, že se s tvou dcerou celý den patláme s přípravou slavnostní večeře, aby se pán laskavě objevil v jedenáct večer, **když si oslavil** den, který má být svatý, kdo ví kde a kdo ví s kým?“

(ÚČNK – Intercorp, Cit. 9. 4. 2024. Lucía Etxebarria – *Beatriz y los cuerpos celestes*, přeložila Hana Kloubová)

Dalším řešením překladu bylo vynechání zdůraznění předčasnosti v dané polopredikační konstrukci, a to tím způsobem, že ze španělského originálu, kde se tato konstrukce nacházela ve větě až za větou řídicí (tudíž bylo třeba předčasnost před dějem této věty vyjádřit), bylo do češtiny zvoleno opačné pořadí dějů. Tak byl děj z polopredikační konstrukce vyjádřen jako první a až po něm děj z věty řídicí. Toto řešení bylo použito ve zhruba desetině případů, tedy ve 36.

- [9] Ahora son dos hombronazos, uno en la universidad y el otro terminando la escuela **después de haber superado** los traumas de su infancia, con quienes todavía peleo para que saquen la basura y hagan sus camas, pero somos buenos amigos y podemos reírnos de las tremendas escaramuzas del pasado.

Ted' jsou z nich hotoví muži, jeden je na univerzitě a druhý zdárně **překonal** svá dětská traumata a končí školu, ještě s nimi sice bojuju, aby vynášeli smetí a stlali si postele, ale jsme dobří přátelé a příšerným šarvátkám minulosti se můžeme jen smát.

(ÚČNK – Intercorp, Cit. 8. 4. 2024. Isabel Allende – *Paula*, přeložila Anežka Charvátová)

Ve 30 případech bylo v překladech použito sloveso jak v dokonavém, tak i v nedokonavém vidu bez jakéhokoli spojovacího výrazu či lexikálního upřesnění, která by

podpořila informaci o předčasnosti. Tuto variantu můžeme považovat za „dostatečnou“, protože ve španělském originále byla polopredikační konstrukce užita před větou řídicí, tím pádem čeština dokázala tuto předčasnost vyjádřit videm dokonavým, maximálně doplněným o vyjádření následnosti ve větě řídicí (např. pomocí spojky *pak, poté*). I když se polopredikační konstrukce nacházela v souvětí až za větou řídicí, často bylo možné vyjadřovanou předčasnost v češtině chápat pouze z kontextu sdělení bez dalšího upřesnění.

[10] Éste, **después de haberse detenido** un momento, echó de nuevo a andar.

Ten se na okamžik **zastavil**, pak však opět vykročil.

(ÚČNK – Intercorp, Cit. 10. 4. 2024. Mario Vargas Llosa – *¿Quién mató a Palomino Molero?*, přeložila Jana Novotná a Dora Poláková)

Jako další skupinu možných překladů by se daly uvést vedlejší věty časově uvozené spojovacím výrazem blízkým prvním dvěma možnostem (tedy podobné spojkám *když a poté co*). Jedná se o spojky, které jsou uváděny i v českých gramatikách jako možnosti vyjádření předčasnosti (viz 3.). Mezi ně řadíme na základě získaných výsledků tyto: *poté kdy, když už, sotvaže, kdy, když...pak, když předtím*, ty se celkem vyskytly u 24 překladů. Co se týče slovesného vidu, dominoval jednoznačně dokonavý. S celkem sedmi výskyty převažovala spojka *kdy*, doprovázena uvozením (*od*) *chvíle*.

[11] Haití era entonces el país de mis sueños **después de haber leído** El reino de este mundo, de Alejo Carpentier.

Od chvíle, **kdy jsem přečetl** Království z tohoto světa od Aleja Carpentiera, bylo Haiti zemí mých snů.

(ÚČNK – Intercorp, Cit. 7. 4. 2024. Gabriel García Márquez – *Vivir para contarla*, přeložil Vladimír Medek)

U celkem 13 případů bylo sloveso v překladu doplněno adverbiem vyjadřujícím předčasnost, a to *nejprve, napřed, předtím a chvíli předtím*.

[12] Esa tarde la dejó en el internado al punto del Ángelus, bajo un aguacero obstinado, **después de haber visto** juntos los títeres del parque, de haber almorzado en los puestos de pescado frito de las escolleras, ...

Toho podvečera, zatímco se na město snášel úporný déšť, ji vysadil před internátem přesně ve chvíli, kdy začal vyzvánět Anděl Páně; **předtím se byli** v parku **podívat** na maňásky, k obědu si dali smažené rybičky ve stánku u vlnolamu, ...

(ÚČNK – Intercorp, Cit. 8. 4. 2024. Gabriel García Márquez – *El amor en los tiempos del cólera*, přeložila Blanka Stárková)

Jako další skupinu překladů jsme zvolili vedlejší věty jiné než časové, nejčastěji přípustkové a příčinné. Takových jsme identifikovali 12.

Poslední skupinu tvoří výsledky bez překladu, kdy předčasnost vyjádřena polopredikační konstrukcí byla poněkud opomenuta v české verzi. Částečně by se dala pochopit kontextově, ale překlad neobsahuje žádné její explicitní vyjádření. U většiny případů se však jednalo o úplné vynechání této informace a často změny významu celého sdělení.

- [13] Quiero decir con esto que ella no entendió y en consecuencia se desesperó y se opuso, por eso acabamos mal algo más tarde, **después de haber puesto** término a la convivencia.

Chci tím říci, že ona to nechápala, a proto si zoufala a stavěla se na odpor, a proto jsme o něco později dopadli špatně **a naše soužití jsme ukončili**.

(ÚČNK – Intercorp, Cit. 9. 4. 2024. Javier Marías – *Mañana en la batalla piensa en mí*, přeložila Marie Jungmannová)

Jako zajímavé příklady bychom uvedli následující věty:

- [14] Dos años **después de enviar** esta última carta, siete años **después de haber abandonado** a Amalfitano y a su hija, Lola volvió a casa y no encontró a nadie.

Dva roky **po odeslání** tohoto posledního dopisu, sedm let **poté, co opustila** Amalfitana a svou dceru, se Lola vrátila domů a nikoho tam nenašla.

(ÚČNK – Intercorp, Cit. 8. 4. 2024. Roberto Bolaño – *2066*, přeložila Anežka Charvátová)

- [15] ...con todo lo que pasó después de esa noche, **después de llevar** a Norma al hospital y **después de haberse quedado** como idiota esperando ahí afuera a que alguien saliera a decirles cómo seguía la chamaca, sentados sobre un arriate hasta las doce del día, ...

...kvůli všemu, co se po tamté noci semlelo, **po tom, co odvezli** Normu do nemocnice a jak pitomci **trčeli** venku a čekali, až jim někdo přijde říct, co je s holkou, dřepěli tam na truhlíku až do dvanácti, ...

(ÚČNK – Intercorp, Cit. 8. 4. 2024. Fernanda Melchor – *Temporada de huracanes*, přeložila Anežka Charvátová)

Na obou uvedených příkladech vidíme v jedné větě užití polopredikační konstrukce *después de* jak s infinitivem jednoduchým, tak ale i se složeným. Jak jsme již zmínili (viz 2.3), alternace infinitivů je v dané konstrukci možná, proto jsme se zaměřili na důvod těchto variant. Naše interpretace vychází pouze z chápání daného kontextu a není podložena žádnou koncepcí. Rozdíl v prvním příkladu vidíme při zaznačení dějů na časovou osu, kdy ten vyjádřený infinitivem složeným se stal ještě pět let před dějem, který je vyjádřen skrze infinitiv jednoduchý. Domníváme se, že autorův záměr byl dvojitý – primárně vyjadřuje předčasnost polopredikační konstrukce před dějem s finitním slovesem a sekundárně zdůrazňuje předčasnost druhé retrospektivní klauzule před první. V druhém příkladu jsme na žádnou možnou interpretaci nepřišli, navíc děj vyjádřený jednoduchým infinitivem předcházela tomu se složeným, tudíž je naší domněnkou, že toto užití dokládá skutečně jen jejich volnou alternaci.

4.3.2 *Después de + jednoduchý infinitiv*

V této části práce se budeme věnovat korpusové analýze vazby *después de + jednoduchý infinitiv* v paralelním korpusu Intercorp⁷⁸, ve stejném subkorpusu jako předchozí část analýzy, výsledky jsme ale shromažďovali v červenci roku 2024. Pro vyhledávání jsme použili dotaz:

```
[word="después"] [word="de"] [tag="V.*inf*"&!word="haber.*"]
```

Infinitiv *haber* jsme vyčlenili z důvodu větší přehlednosti výsledků (vyřadili jsme tak složený infinitiv). Zároveň jsme ale ověřili, že se v subkorpusu neobjevuje výsledek s tímto slovesem v jednoduchém infinitivu.

Při vytváření překladové typologie jsme se, pro větší přehlednost, řídili výsledky analýzy se složeným infinitivem. V následující tabulce tudíž nejsou jednotlivé typy překladů řazeny dle četnosti výskytů, a to pro snazší porovnání s předchozí tabulkou.

Celkem se v korpusu objevilo 1250 výsledků, kdy jsme pro naši analýzu pracovali pouze s 320 náhodně promíchanými příklady, a to z důvodu odpovídajícího množství výsledků s předchozí analýzou. Celkem jsme vyřadili z analýzy 2 nerelevantní výsledky, v jednom byla v překladu polopredikační konstrukce zcela vynechána a druhý byl zcela neodpovídající použitému dotazu.

[16] Pero ésos eran nombres y los encuentros, la atracción repelida antes de iniciar su movimiento, el rechazo que a veces los acercaba, no poseían aún nombre, ni antes de nacer ni **después de consumarse**, porque ambos actos eran el mismo.

Spolovina a vina měly jméno. Ale ta jejich setkání, ta přitažlivost, zavržená dříve, než on na ni začal reagovat, to jejich vzájemné odmítání, které je někdy sblížovalo, bylo bezejmenné a končovalo vždycky stejně, protože jak přitažlivost, tak odmítání měly stejnou pohnutku.

(ÚČNK – Intercorp, Cit. 8. 7. 2024. Carlos Fuentes – *La muerte de Artemio Cruz*, přeložila Helena Posseltová)

[17] Le leí "El salto cualitativo" a Javier en mi altillo, **después de El Panamericano** de las doce.

(ÚČNK – Intercorp, Cit. 8. 7. 2024. Mario Vargas Llosa – *La tía Julia y el escribidor*)

⁷⁸ https://www.korpus.cz/kontext/query?corpname=intercorp_v16_es

Tabulka 2: Porovnání výsledků korpusových analýz *después de* + složený infinitiv/jednoduchý infinitiv, INTERCORP

	složený infinitiv	jednoduchý infinitiv
poté(,) co	105	72
nominalizace (složeného) infinitivu	52	73
když	37	60
vyměněné pořadí věty řídicí a polopredikační konstrukce – bez potřeby vyjádřit předčasnost	36	16
předčasnost zřejmá pouze z kontextu	30	31
jiné spojovací výrazy vyjadřující předčasnost	24	17
předčasnost vyjádřena adverbem	13	17
vyjádření jiným druhem (ne časové) vedlejší věty	12	11
bez překladu	6	9
vyjádření následnosti jiného děje	-	12

Na rozdíl od první analýzy byla v této nejčastějším překladem dané vazby nominalizace infinitivu, následovaly vedlejší věty časové uvozené jedním ze spojovacích výrazů představených v teoretické části, podobně jako v předchozí analýze. Ostatní kategorie vytvořené typologie překladů se víceméně shodují v obou analýzách až na jednu novou kategorii, kdy nebylo třeba vyjádřit předčasnost zkoumaného děje, jelikož byla explicitně vyjádřena následnost děje následujícího.

Nejčastějším překladem vazby *después de* + jednoduchý infinitiv byla tedy nominalizace děje v infinitivu, a to konkrétně v 73 případech. Oproti první analýze stoupl počet užití nominalizace o zhruba 6.6 %. Stejně jako v předchozí analýze bylo ono substantivum doplněno o předložku *po*. Na rozdíl od analýzy se složeným infinitivem se ve více jak 90 % výskytů tato varianta překladu pojila s dějem vyjadřujícím nějaké jídlo dne (snídaně, oběd,

večeře, svačina). Na základě této pozorované tendence se domníváme, že může existovat souvislost s tím, že ve španělštině se chody dne častěji vyjadřují pomocí jednoduchého infinitivu. že může existovat nějaká návaznost na sémantiku daných infinitivů.

[18] Algunas noches, Pedro **después de cenar** se sometía al rito de la tertulia.

Někdy večer se Pedro **po jídle** podroboval besednímu rituálu.

(ÚČNK – Intercorp, Cit. 8. 7. 2024. Luis Martín Santos – *Tiempo de silencio*, přeložil Josef Forbelský)

[19] Judit lo conectó sin problemas y, todas las noches, **después de cenar**, Regina se inventaba una excusa para que vieran una película u otra, ...

Judit ho bez problémů zapojila a každý den **po večeři** si Regina našla nějakou záminku, aby se mohly společně podívat na nějaký film.

(ÚČNK – Intercorp, Cit. 8. 7. 2024. Maruja Torres – *Mientras vivimos*, přeložil Radovan Beneš)

[20] Sin maquillaje (o sea, a la hora de desayunar) su piel exhibía una textura opaca, desvaída, y cuando se había maquillado (inmediatamente **después de desayunar** y antes de salir pitando a la redacción) ...

Bez mejkapu (tedy v době snídane) měla její pleť matnou, unavenou texturu a když se namalovala (okamžitě **po snídani**, než křepce vyrazila směr redakce) ...

(ÚČNK – Intercorp, Cit. 8. 7. 2024. Lucía Etxebarria – *Beatriz y los cuerpos celestes*, přeložila Hana Kloubová)

Druhým nejfrekventovanější překladem bylo užití vedlejší věty časové doprovázené spojkou *poté(,) co*, které se objevilo celkem 72 krát, tedy zhruba o 10.6 % méně častěji než v analýze se složeným infinitivem. Zároveň i poměr mezi užitím dokonavého a nedokonavého vidu v českém překladu se lišil, celkem totiž, až na dvě výjimky, byl užíván výhradně vid dokonavý.

[21] Mi madre murió **después de vomitar** la piedra intacta de su gran amor.

Matka zemřela **poté, co vyzvrátila** netknutý kámen své velké lásky.

(ÚČNK – Intercorp, Cit. 8. 7. 2024. Luis Martín Santos – *Tiempo de silencio*, přeložil Josef Forbelský)

[22] Quizá el “Chergui” había salido de allí mismo para su último viaje, **después de aguardar** al amparo de las baterías inglesas del Peñón.

Možná že právě odtud se Chergui vydal na svou poslední plavbu, **poté co vyčkával** pod ochranou anglických baterií na Peñónu.

(ÚČNK – Intercorp, Cit. 8. 7. 2024. Arturo Pérez-Reverte – *La carta esférica*, přeložil Vladimír Medek)

Další variantou překladu byla znovu vedlejší věta časová, tentokrát ale se spojkou *když*, celkem v 60 případech, kdy v 9 z nich byla následována nedokonavým slovesným videm, ve zbytku dokonavým. Oproti přechodí analýze se počet tohoto typu překladu zvýšil o zhruba 7.1 %.

[23] Esa noche, **después de saber** lo de la reunión en donde él estaba excluido, la llamó y le dijo que necesitaba verla.

Oné noci, když se **dozvěděl** o schůzce, z níž ho vyloučili, jí zavolal a řekl jí, že ji potřebuje vidět.

(ÚČNK – Intercorp, Cit. 8. 7. 2024. Roberto Bolaño– 2066, přeložila Anežka Charvátová)

[24] Los signos eran tan evidentes que me dio miedo **después de tenerlos** sobre la mesa.

Karty mluvily tak jasně, až mi to nahnalo strach, **když jsem je viděla** na stole.

(ÚČNK – Intercorp, Cit. 8. 7. 2024. Gabriel García Márquez – *La mala hora*, přeložil Vladimír Medek)

V následující variantě překladu byla předčasnost zřejmá pouze z kontextu, bez explicitního vyjádření. Takových případů bylo celkem 31, při srovnání s předcházející analýzou vidíme, že počet výskytů je v podstatě shodný, liší se pouze o 1.

[25] Y así fue, y el vizconde, **después de darle** a la madre diez escudos de plata en garantía, se despidió con la niña a la grupa de su caballo, y mi padre, lanza en ristre, se fue al dragón.

A tak se i stalo a vikomt dal matce deset stříbrných eskudů jako záruku a odeválal s dívkou na hřbetě svého koně, a můj otec s nasazeným kopím vyjel na draka.

(ÚČNK – Intercorp, Cit. 8. 7. 2024. Álvaro Cunqueiro – *Un hombre que se parecía a Orestes*, přeložil Josef Suda)

V 17 případech byla polopredikační konstrukce přeložena vedlejší větou časovou za použití jiných spojovacích výrazů než výše zmíněné *poté(,) co* a *když*, např. *teprve když, když předtím, když už, sotvaže*. Oproti předcházející analýze se počet výskytů snížil o zhruba 2.2 %.

[26] Esas fantasías las acarició toda su vida, aun **después de saber** que jamás obtendría nada por vía de la herencia.

Takové fantazie v sobě živil po celý život, i tehdy, **když už věděl**, že dědictvím z toho majetku nikdy nic nezíská.

(ÚČNK – Intercorp, Cit. 8. 7. 2024. Isabel Allende– *Casa de los espíritus*, přeložila Hana Posseltová-Ledererová)

Následující skupinu tvoří předčasnost v překladu vyjádřená adverbium jako např. *kdysi, napřed, nejprve, předtím*. Takových případů se objevilo 17, zhruba o 1.3 % více než v analýze se složeným infinitivem.

[27] Era el último día del verano y el cielo de Lima se encapotaba, **después de arder** tres meses como un ascua sobre las playas, para echar un largo sueño gris.

Byl to poslední letní den a limské nebe, které **předtím** tři měsíce **žhnulo** jako řěřavé uhlí nad plážemi, se zatáhlo mraky, aby si dlouze šedě schruplo.

(ÚČNK – Intercorp, Cit. 8. 7. 2024. Mario Vargas Llosa– *La ciudad y los perros*, přeložil Miloš Veselý)

Další skupinou překladů byla varianta, kdy se polopredikační konstrukce nacházela až za řídicím slovesem a její překlad byl vyřešen záměnou pořadí dějů, a tím pádem nebylo potřeba

v češtině vyjádřit předčasnost onoho infinitivu. Takových případů bylo celkem 16, tedy zhruba o 6.2 % více.

[28] De lo único que estaban seguros, **después de examinar** todas las posibilidades, era de que Fernanda no fue la madre de Aureliano.

Zvážili tedy všechny možnosti, nakonec si však byli jisti jen tím, že Fernanda nebyla Aurelianovou matkou.

(ÚČNK – Intercorp, Cit. 8. 7. 2024. Gabriel García Márquez– *Cien años de soledad*, přeložil Vladimír Medek)

Jedinou „novou“ kategorii, kterou jsme zavedli v této konkrétní analýze, je varianta překladu, kdy se předčasnost vyjadřující polopredikační klauzule nacházela před dějem následujícím, tudíž byl překlad vyřešen zdůrazněním následnosti, a to pomocí časové spojky či adverbia. Takových případů se objevilo celkem 12. Nedomníváme se, že by se tato varianta překladu z nějakého důvodu nedala aplikovat na zkoumanou polopredikační klauzuli se složeným infinitivem, pouze se takto vystavená konstrukce souvětí neobjevila ve výsledcích v subkorpusu. Zároveň by se tato kategorie dala částečně zařadit do té předcházející, kdy jediným rozdílem je pořadí oněch dějů.

[29] Pronto se supo que todo aquel alboroto se debía a una riña entre gentes del bronce y unos marinos americanos que, **después de aprovecharse** de cuanto se brindaba en hembras, licores y naipes, en el famoso antro de La Lola, **habían tratado de largarse** sin pagar, apaleando al coime, pateando a la dueña, rompiendo consolas y espejos.

Brzy se zjistilo, že celé toto vzrušení vzniklo z pranice mezi lidmi z podsvětí a americkými námořníky, kteří v proslulé špeluňce La Lola **využili** všeho, co se jim nabízelo v ženských, alkoholu a kartách, **a pak se pokusili vypadnout** bez placení, přičemž ztloukli majitele, pokopali madam a rozbíjeli konzoly a zrcadla.

(ÚČNK – Intercorp, Cit. 8. 7. 2024. Alejo Carpentier– *El siglo de las luces*, přeložil Eduard Hodoušek)

V 11 případech byla polopredikační klauzule přeložena pomocí jiné vedlejší věty než časové – nejčastěji přípustkové a příčinné. Tato kategorie se s předcházející analýzou shodovala jak v druhu použité vedlejší věty, tak i počtu výskytů, těch bylo jen o jeden méně.

V 9 případech došlo k vynechání explicitního i kontextového vyjádření předčasnosti. Oproti analýze se složeným infinitivem se počet zvýšil o 3, tedy o zhruba 1 %.

[30] Por donde se pudre – dictaminó, **después de tenderse** de nuevo en la cama –.

Tam to hnije nejmíc,“ usoudila **a natáhla se** znovu na postel.

(ÚČNK – Intercorp, Cit. 8. 7. 2024. Maruja Torres – *Mientras vivimos*, přeložil Radovan Beneš)

Závěr

V rámci práce jsme měli možnost seznámit se s problematikou nefinitních forem slovesa ve španělštině, nicméně hlavním předmětem našeho zájmu byl infinitiv, konkrétně složený infinitiv.

V teoretické části jsme přiblížili celkový pojem nefinitních slovesných forem a objasnili jeho možné názvosloví. Dále jsme krátce představili ostatní nefinitní formy, a to gerundium a participium, poté jsme se soustředili výhradně na infinitiv. Věnovali jsme se jak jeho nominální variantě, tak i té verbální. Popsali jsme jeho různé syntaktické funkce ve větě, jako podmět, předmět, příslovečné určení atd. Dále jsme navázali polopredikačními konstrukcemi, kdy jsme se věnovali primárně těm s infinitivem. Posledním tématem o španělském infinitivu byl infinitiv složený, jeho užití a možné alternace s jednoduchým infinitivem. Tak jsme se přesunuli k polopredikačním konstrukcím *después de + infinitiv*, *culpable de + infinitiv*, *gracias por + infinitiv* a *castigado por + infinitiv*, tedy takovým s inherentně retrospektivním kontextem, u kterých v teorii existuje volná alternace mezi jednoduchou a složenou formou infinitivu, a které byly následně předmětem analýzy v praktické části práce. Závěrečnou kapitolu teoretické části tvořilo zpracování možných vyjádření předčasnosti v češtině, která jsme poté využili při vytváření překladové typologie.

V praktické části práce jsme prováděli překladovou korpusovou analýzu inherentně retrospektivní polopredikační klauzule *después de + složený infinitiv*. Tu jsme uskutečnili pomocí paralelního korpusu Intercorp vytvořeného Ústavem českého národního korpusu ve spolupráci s Filozofickou fakultou Univerzity Karlovy v Praze. Na základě získaných výsledků jsme vytvořili překladovou typologii této konstrukce, kdy jsme se snažili reflektovat možnosti českého jazyka vyjádřit předčasnost. Následně jsme získané výsledky konfrontovali s výsledky druhé korpusové analýzy, tentokrát pro konstrukci *después de + jednoduchý infinitiv*, kdy jsme komentovali, jak a zda se alternace těchto dvou forem infinitivu promítá do češtiny.

Výsledná typologie překladů se u ani jedné z analýz příliš nevymykala očekávání na základě teoretické části práce a námi stanovené hypotézy. U složeného infinitivu byla nejčastějším překladem vedlejší věta časová uvozená spojkou *poté(,) co*, a to s více než třetinovým výskytem mezi všemi analyzovanými případy. Následovala nominalizace infinitivu převážně doplněna o předložku *po*, poté vedlejší věta časová uvozená spojkou *když*. U analýzy s jednoduchým infinitivem se pouze vyměnilo pořadí prvních dvou typů, co se četnosti výskytů

týče – tedy nominalizace infinitivu v doprovodu předložky *po*, a poté vedlejší věta časová se spojkou *poté(,) co* a následně typ se spojkou *když*. U zbylých typů překladu se poměr mezi výskyty v jednotlivých analýzách zásadně nelišil, jednalo se o překlady, kdy došlo k výměně pořadí dějů bez potřeby zdůraznění předčasnosti, užití jiných spojek či spojovacích výrazů, doplnění o temporální adverbium či pouhé implicitní vyjádření předčasnosti.

Jediný rozdíl, který jsme v analýzách identifikovali, byl překladový typ, kdy díky postavení polopredikační konstrukce ve větě, byla možnost nevyjadřovat onu předčasnost, ale zaměřit se na lexikální zdůraznění následnosti jiného děje. Takových případů se v analýze s jednoduchým infinitivem objevilo celkem 12, naopak v druhé analýze nebyl ani jeden. Domníváme se, že je to způsobeno pouze nízkým počtem výsledků v subkorpusu pro tuto konstrukci se složeným infinitivem a nevidíme důvod, proč by na tuto variantu překladu nemohl být uplatněn. V těchto typech konstrukcí se tedy opravdu jedná o volnou alternaci, kterou popisuje RAE, nedošli jsme tak k nějakému zásadnímu rozdílu oproti jednoduchému infinitivu.

Cílem této práce bylo vytvořit překladovou typologii zmiňovaných inherentně retrospektivních konstrukcí, kdy jsme po uvážení přistoupili pouze k analýze konstrukce *después de + infinitiv*, jelikož u zbylých konstrukcí jsme ji neprováděli pro nedostatek výskytů v Intercorpu. I tak ale práce nabízí několik nových otázek k prostudování. Např. u příkladu, kde se v jedné větě *po después de* objevuje jednou jednoduchý a podruhé složený infinitiv, se nabízí možnost dotazníku pro rodilé mluvčí, který by mohl potvrdit či vyvrátit naši interpretaci a zároveň by vnesl pohled rodilých mluvčí na alternaci jednoduchého a složeného infinitivu v inherentně retrospektivních polopredikačních konstrukcích. Další otázka vzniká na základě informace z NGLÉ, která uvádí, že v těchto konstrukcích je užívání složeného infinitivu na ústupu, právě z důvodu volné alternace. Dalo by se tedy pokusit se tuto informaci prověřit na základě frekvenční analýzy těchto konstrukcí v obsáhlejších korpusech jako je CREA či CORPES XXI.

Resumé v českém jazyce

Tato bakalářská práce se věnuje španělskému složenému infinitivu a jeho českým ekvivalentům. V teoretické části jsme definovali nefinitní slovesné formy, jako jsou gerundium, participium a infinitiv, a zaměřili se na jejich syntaktické funkce ve větě. Podrobně jsme se zabývali polopredikačními konstrukcemi, zejména těmi s infinitivem, a analyzovali složený infinitiv a jeho alternaci s jednoduchým infinitivem. Zvláštní pozornost jsme věnovali konstrukcím s inherentně retrospektivním významem, jako jsou "después de + infinitiv", "culpable de + infinitiv", "gracias por + infinitiv" a "castigado por + infinitiv". V závěru teoretické části jsme se zaměřili na vyjádření předčasnosti v češtině, což bylo klíčové pro překladovou analýzu.

V praktické části jsme provedli překladovou korpusovou analýzu konstrukce "después de + složený infinitiv" pomocí paralelního korpusu Intercorp. Na základě výsledků jsme vytvořili překladovou typologii této konstrukce a porovnali ji s analýzou konstrukce "después de + jednoduchý infinitiv". Výsledky ukázaly, že u složeného infinitivu se nejčastěji objevují časové vedlejší věty se spojkou "poté, co", následované nominalizacemi infinitivu s předložkou "po" a časovými vedlejšími větami se spojkou "když". U jednoduchého infinitivu byla nejčastější nominalizace infinitivu s předložkou "po", následovaná časovými vedlejšími větami se spojkou "poté, co" a "když". Rozdíly mezi oběma analýzami byly minimální, s výjimkou překladového typu, kde konstrukce nevyjadřovala předčasnost, ale došlo k lexikálnímu zdůraznění následnosti jiného děje.

Práce také naznačuje další možnosti výzkumu, jako je dotazníkové šetření mezi rodilými mluvčími či frekvenční analýza užívání složeného infinitivu ve větších korpusech. Tyto otázky nabízejí prostor pro další studium používání složeného a jednoduchého infinitivu ve španělštině.

Resumen en español

Este trabajo de fin de grado se dedica al infinitivo compuesto español y sus equivalentes checos. En la parte teórica, definimos formas verbales no finitas como gerundio, participio e infinitivo y nos centramos en sus funciones sintácticas dentro de la oración. Tratamos en detalle las construcciones semipredicativas, especialmente las que incluyen infinitivo, y analizamos el infinitivo compuesto y su alternancia con el infinitivo simple. Prestamos especial atención a las construcciones con un significado inherentemente retrospectivo, como "después de + infinitivo", "culpable de + infinitivo", "gracias por + infinitivo" y "castigado por + infinitivo". Al final de la parte teórica, nos centramos en la expresión del pretérito en checo, esencial para el análisis de la traducción.

En la parte práctica, realizamos un análisis de traducción de la construcción "después de + infinitivo compuesto" utilizando el corpus paralelo Intercorp. A partir de los resultados, creamos una tipología de traducción de esta construcción y la comparamos con el análisis de la construcción "después de + infinitivo simple". Los resultados mostraron que, para el infinitivo compuesto, las oraciones subordinadas temporales con la conjunción "poté(,) co" aparecían con más frecuencia, seguidas de las nominalizaciones del infinitivo con la preposición "po" y las oraciones subordinadas temporales con la conjunción "když". En el caso del infinitivo simple, las nominalizaciones del infinitivo con la preposición "po" fueron las más frecuentes, seguidas de las oraciones subordinadas temporales con la conjunción "poté(,) co" y "když". Las diferencias entre ambos análisis fueron mínimas, salvo en el tipo de traducción, en el que la construcción no transmitía antecendencia, sino que enfatizaba léxicamente la sucesión de otro proceso.

La tesis también sugiere otras posibilidades de investigación, como realizar una encuesta por cuestionario entre hablantes nativos o un análisis de frecuencia del uso del infinitivo compuesto en corpus más amplios. Estas cuestiones ofrecen oportunidades para continuar estudiando el uso del infinitivo compuesto y simple en español.

Bibliografie

- ADAM, Robert. *Morfologie: Příručka k povinnému předmětu bakalářského studia oboru ČJL*. Praha: Karolinum, 2015.
- ALARCOS LLORACH, Emilio. *Estudios de gramática funcional del español*. Madrid: Gredos, 1997.
- ALARCOS LLORACH, Emilio. *Gramática de la lengua española*. Madrid: Espasa Calpe, 1999.
- BELLO, Andrés a Amado ALONSO. *Gramática: Gramática de la lengua castellana destinada al uso de los americanos*. Caracas: Casa de Bello, 1995.
- BLECUA PERDICES, Manuel a Juan ALCINA FRANCH. *Gramática española*. Barcelona: Ariel, 1994.
- BOSQUE, Ignacio. *Las categorías gramaticales: relaciones y diferencias*. Madrid: Síntesis, 2007.
- DANĚŠ, František, Zdeněk HLAVSA, Miroslav GREPL. *Mluvnice češtiny. 3, Skladba*. Praha: Academia, 1987.
- GILI GAYA, Samuel. *Curso superior de sintaxis española*. Barcelona: Biblograf, 1980.
- GÓMEZ TORREGO, Leonardo. *Gramática didáctica del español*. Madrid: Ediciones SM, 2002.
- HERNANZ, Lluïsa. El infinitivo. In BOSQUE, Ignacio – DEMONTE, Violeta. *Gramática descriptiva de la lengua española. 2*. Madrid: Espasa Calpe, 1999.
- GARCÍA NEGRONI, María Marta, Silvia RAMÍREZ GELBES. Formas no personales del verbo y argumentación. Acerca de los falsos infinitivos, falsos gerundios y falsos participios. *Letras De Hoje*, 46(1), 2011, s. 73–85. [online]. [cit. 2024-04-22].
Dostupné z: <https://revistaseletronicas.pucrs.br/ojs/index.php/fale/article/view/9252>
- RAE. *Nueva gramática de la lengua española. Morfología. Sintaxis*. Madrid: Espasa Libros, 2009.
- RODRÍGUEZ RAMALLE, Teresa. *Las formas no personales del verbo*. Madrid: Arco/Libros, 2008.
- ŠTÍCHA, František. *Akademická gramatika spisovné češtiny*. Praha: Academia, 2013.
- VARELA ORTEGA, Soledad. (1979) Los infinitivos falsos. *Boletín de la Real Academia Española*, 59(218), 1979, s. 529-552. [online]. [cit. 2024-04-22].

Dostupné z:

https://apps.rae.es/brae_db_pdf/tomo_lix/ccxviii/VarelaOrtega_529_551.pdf

- ZAVADIL, Bohumil a Petr ČERMÁK. *Mluvnice současné španělštiny: lingvisticky interpretační přístup*. Praha: Karolinum, 2021.
- ZAVADIL, Bohumil a Petr ČERMÁK. *Sintaxis del español actual*. Praha: Karolinum, 2008.

Webové stránky

- <www.rae.es>
- <www.korpus.cz/kontext/query?corpname=intercorp_v16_es>
- <www.wiki.korpus.cz/doku.php/manualy:kontext:index>
- <www.czechency.org>